

ZEMPLÉN.

Közlöny a társasélet, közigazgatás s irodalom köréből.

Előfizetési ár:

Egy évre 6 frt.
Félévre 3 frt.
Negyedévre 1 f. 50 k.
Előfizetési pénzek
valamint minden köz-
lemény a szerkeszto-
séghez S. a. Ujhely-be
bérmentv. küldendők.
Kéziratok nem adat-
nak vissza.
Nyílt térben egy
sor 10 kr.

Hirdetési díj:

3 hasábos petti sor
egyszeri hirdetésnél
5 kr.
Többszörinél olcsóbb.
Bélyeg díj mindig
30 kr.
Előfizetések és hir-
detések felvételnek
Lóvy A. könyvkeres-
kedésében és a szer-
kesztőségénél.

37-ik szám.

MECJELENIK MINDEN PÉNTEKEN REGCEL.

II-ik évfolyam.

A történelmi társula le eszi zárgyüléséről.

N. vezetes dolgok történtek köröttünk a legközelebb lefolyt napok alatt.

Letűnt századok lettek földézeve, ... rég álmodó hősök, nevezetes történelmi alakok keltek ki sirjaikból, s beszéltek régi gyászról régi dicsőségről, ... a halott mult föltámadott s föitárta mindazt, mi csak halvány képekben szállt apáról fiura, vagy miről regékben sem hallottunk soha semmit.

S mindez a történelmi társulat kutató kezei alatt történt, mely jól tudja azt, hogy a kopott könyvek s porlepte, sárguló oklevelek csak avatottak által ismert hieroglyphjei életet rejtegetnek, s mely ezidei vándorgyűléseinek színhelyül Zemplén s a szomszédos Ungh levéltárait választá.

Mielőtt végkép elhagyták volna e társulat tagjai a kiaknázott bányákat, egy utolsó találkozót tartottak a leleszi convent épületében, melyről rövid jelentést adni érdekesnek tartjuk olvasóinkra nézve.

A f. hó 12-én tartott zárulást nagy történészünk Horváth Mihály nyitotta meg.

Mindenek előtt üdvözölte az összejött tagokat, kik mint munkás méhek tértek vissza kasaikba. Megróvta azon kicsinyes nyilatkozatokat melyekkel a társulatot sokan illetik, vagy mert nem tartják elég zajosnak évenkénti gyűléseit, vagy mert a

történelmi főbb eseményeket följegyezve tudván, nem várnak semmi eredményt az aprólékos kutatásoktól.

Az első támadásra megjegyzi, hogy a gyűlések zajtalanságának oka egyrészt a társulat működésének természetében, de más részt éppen a nagy közönség részvétlenségében rejlik. Tagadja továbbá mintha az apróbb részletek összegyűjtése haszontalan volna a történetírásra nézve, mert a legfőbb mozzanatok s kivált a hízog harezok, belintézkedések s nemzetközi viszonyok föl vannak ugyan jegyezve; de az előzőkkel összefüggő jelleprajzok, az erkölcsi, vallási fejlődés, társadalmi élet, művelődési eszközök, a tanrendszer koronkénti állása, ipar, kereskedelem s. a. t. fontos tényezők, kevésbé ismervék; már pedig mindezek mozaikszertű összetétele képezi a nemzeti életet, melyet egészében kell felölelnie a történelemnek ha nem akar hézagos lenni. Így tehát azon részletes kutatások, melyek mind ennek lassankinti fölfedezésére vezetnek nem meddők sőt ellenkezőleg föltöbb gyümölcsözők. Ha így összegyűjtjenek minden egyes virágszálat, lesz majd a ki csokorra köti s megírja hazánk hű történetét.

Számot akarva adni ez idei működéséről, elmondja, hogy a társulat Kassán gyűlt egybe s innét oszlott szét, Homonnára, Pálócra, Csörgőre és Leleszre az ottani levéltárak átkutatására s föl hívja az egyes osztályok előadóit rövid jelentéstételre.

A csörgői kirándulás eredménytelenül végződött a mennyiben b. Sennyey Pál levéltárának ajtai (valószínűleg félreértés miatt) nem nyíltak meg a tudós vendégek előtt.

A Homonnára rándult osztálytörédék előadója Szabó Károly jelentése értelmében: Homonnán sept. 4. 5. 6. 7. vizsgálták meg a Drugeth családtól maradt nagy levéltárat, melyben 2 árpádkori okmányon kívül, számos későbbkori érdekes iratot találtak s különösen Zemplén történetére nézve sok adatot. Innét Sztárára mentek át, hol a Sztáraiak tulajdonában lévő s három részből álló levéltárjartalma zó volt fáradságukért s különösen a Gerzselyi Peteő féle, mely (1280-1716) chronologikus rendben van összeállítva igen érdekes példányokat tartalmazott a pecséttanra vonatkozólag.

A Pálócson, Gr. Barkoczy levéltárában működők gyűjtött tapasztalatait Véghegyi Dezső társulati tag terjeszti elő. — 6989 db. okmányt találtak évszámok szerint rendezve, melyek a 16 századig csak a birtokviszonyokkal foglalkoznak, de innét kezdve sok adatot szolgáltatnak a művelődés történetéhez. A Tökölyi korban szereplő Barkoczy István és Ferencz viselt dolgaíról kevés fölvilágosítást lehet nyerni, csupán 2 érdekes levelet találtak Tökölytől Szerencséről kelezve.

A Pálócra tett több rendbeli kirándulás eredményeit Nagy Imre királyi táb-

TÁRCZA.

Csöndes...

Csöndes, mosolygó őszi alkonyat.
Alig mozdul a fákon a lomb...
Szép biborfénnyel ég a boltozat,
Lágy rózsaszínben uszók a domb.
A legi dalnok alászállva zeng es
Dala egyre ehalóbbá lesz...
A titkos ábránd, a fájó merengés
Szenvedélytelen hű képe ez!

Jön a szellő, leánykák ajkáról
Elkapott dallammal ajakán...
Majd jó illat, holdokló virágok
Édes illata kél sohaján...
Az estimára kondukt harangnak
Komoly hangon beszélő nyelve,
Szárnyutési távozó darvaknak...
Ah! mennyi sok minden van ebbe!

Sárgult mező avarja közt járok,
És mindenütt hosszú árny követ...
Nézem nézem a mulandóságot...
Mivé lett a tarka szép szövet?!
Mit a tavasz, e tündérleányka
Himezett és szöjt oly pazarul...
Im az ősz most durva kézzel bántja,
Őszetépi irgalmatlanul.

Igy hervad szintén, ah! így tépi szét
Ifjuságunk örömét a kor!
És így lesz eltűnk egy színtelen kép,
Vonásaiban rideg s komor...
Hanyatló napunk piros vízfénye
Nem önt már abba szenvedélyt...
De a megadás sem lép helyébe,
Nyugodtan várni a rémes éjt!

Lement a nap violaszín pára.
Hullámokban uszó hegy mögé...
S miként gond a férfi homlokára,
Köd borul az őszi táj fölét. —
Megyek én is... mincs itten semmi csáb,
A vidék egy néma fájdalom...
Megyek és a szép tavaszt legalább
Dalaimba' visszaalmodom!

Boruth

Bismark Reichenhallban.

September 8.

Jutott a haldokló sáisonnak nálunk is egy egy adag nymbus!

Nem elég, hogy csak egy órai vasut választott el a salzburgi találkozás helyei és alakjaitól, miről a lapok részletes leírása után csak ismétlést irhatnék — de ezenkívül körünkben szemlélhetjük jelenleg az ott jelen volt egyének egyik legérdekesebiket: Bismark urat, ki Beusttal külön négyes postakocsikon ma délelőtt egy negyed tizenkettőkor ért ide, beszállván a casinos Buzkert hételba, melyet egyelőre csak egyszerű lobogó diszített, mégis jól tudta mindenki, hogy az első emelet két érdekes s ritka vendéget zár magába...

Beust még délután elutazott, Bismark herczeg azonban több napig szándékozik családjá körében időzni, mely már régebben várt itt reá.

De épen úgy irok mintha ujdonsággal akarnék kedveskedni, pedig mikorára e sorok napvilágot látnak, akkorrára megint csak a régi események váltják fel a lázas benyomásokat, miket a nagynevű államférfiu megjelenése idézett elő. Vagy megtagadhatnók e magunktól azt a bizonyos érdekeltséget, mely ellenállhatlanul vonz legalább egy vonást szemlélni azok arczáról, kik oly jelentékeny szerepet visznek az emberiség sorsának vezetésében...

Pedig a vonások gyakran csálnak... Bismark physikailag sokkal megviseltebb alakot nyújt a szemlélőnek, hogy sem őt a képzelem alkotja magának.

Sajátságos, a belsőt ki nem beszélő, egykedvű arc, mely az embert rokonszeveves megledés helyett inkább gondolkodásra ejti.

Őszbe készülő kemény bajusz; masszív ajk és villágó tekintet, melynek ránk lövellő sugára annyi rázkodtató eseményt juttat eszünkbe...

E tekintet a szonoklatnál bizonyos buskomoróságba olvad — megint lángra gyul amint alkalmasint ez eszmék benső küzdelme hozza magával...

Bismarkné asszony többször megjelenik nyilvános helyeken Mondják, hogy nagyon emelkedett lelkű nő, ki odaadó ragaszkodással szokott résztvenni ferje szellemi munkásságaiban.

Bismark első kirándulási helyül a regényes Mauthäuseleket választá s vissza kocszatában elég érdekeltséggel fogadtatott a közönség részéről, mely alkonyatkor a Buzkert hétel kertjében gyűlve, zajos tüntetésekkel árasztotta el az erkélyre kijött családot.

Bismark egy üdvözlő beszédre választolt miután megköszönte volna a hegyköziek szives fogadtatását nyomatos szavakban adott kifejezést egy tartos békeohajának, sőt biztos bekövetkezésének, cselőzva egyszersmind a lefolyt háboru körülményeire... Erre a közönség Bismark kedvence „Wacht am Rhein“ jával felelt harmonikus karba olvadva a hatalmas zenével...

A röppentjük vigan szálltak a magasba... A hétel homlokzatán ott tündöklött vakító fénynyel hercegi jelvények közt a nagy „B“ betű; a tűzijáték, senkar és ének még késő éjjel is édes képek közt ringatták a békéről álmodozókat s ha leszámítunk néhány elég hangos piszögést s értelmes fütttyöt, sikerültnek mondható Bismark itt létének első estéje... s hogy

lai tlnök s társulati tag olvassa föl. Csicsereben voltak Orosz András és Csicseri Antalnál, hol találtak 10 db. Árpádkori okmányt, egy eredeti levelet Verbőczytől s az unghi alispánok névsorát a 15 századtól kezdve. Megnézték továbbá a Mokstay léle levéltárat s a pinkőczit, hol Beresényitől egy levelet fedeztek föl, melyben egy unghvári kertjéről tesz említést, s nehányat a Hóra és Gloskaféle lázadás korából.

Ezt követőleg Nátafalussy Kornél a Leleszen buvárkodik előadója, miután a leleszi prépostság keletkezte, hiteles helylyé lételéről s az ottani levéltár viszontagságairól igen érdekes fölolvastat tartott, jelenté, hogy összesen 30800 okmányt találtak s köztük 49 db. Árpád korabelit.

Thaly Kálmán Pálócson gyűjtött Rákoczy-okmányokat. Mindezen kutatásoknak eredményei és részletei, bővebben a társulat „Századok“ című közlönyében lesznek ismertetve.

Sok élvezetet szerzett Thaly Kálmán a rákóczi-induló keletkezéstől tartott értekezése a hallgatóságnak s figyelmét méltán köthetle az utolsó mondatig. Thaly, ki külsőre nézve is érdekes és megnyerő jelenség, oly bensőséggel oly élénk színezéssel tudta fölvetett tárgyát kifejezni, hogy szintén magunk előtt láttuk elvonulni Rákoczy s Beresényi dicső alakjait, követe fényes pályájukon, s követe az 1708 ki tragikai kimenetelű trencsényi csata utáni szenvedéseikben, midőn a veszteség és üldözötetés keservei közt szülemlett a bujdosó kuruczok ajkán a híres Rákoczy nóta, mely később sebesebb üténnyel indulóvá alakítottatott. — Thalyt kitörő éljennel jutalmazta a közönség szép fölolvastásaért.

Vége Horváth Mihály, miután a járszói prepostságot alapító, a leleszi conventet, Matolay Viktort és Tabódy urakat üdvözlő tagokul jelenté be, bezárta a gyűlést, melynek végeztéül gazdagon terített asztal várta az összes jelenvotakat, hol, hogy a pezsgő ne folyjon hiába, megindult az alkalmi, komoly és kedélyes pohárköszöntők egész sora, melyben a többin kívül Horváth Mihály, Kaczvinsky járszói prépost,

Matolay Etele, Thaly Kálmán, Károly Hugó, Gőcze Bertalan s. a. t. vettek részt. Nem hagyhatjuk említetlenül a sok szép és jó közül f. tisz. Szalánczy István házfőnök határtalan vendégszeretete és szívélyességét, melylyel vendégeit minden tekintetben elhalmozá.

Sajnáljuk tehát hogy különösen Ujhely oly kevéssé volt képviselve ezen ünnepeles alkalmon, honnét mindenki megelégedetten s jó emlékekkel tért haza; pedig e társulat, mely oly buzgalommal és sikert fölmutatólag folytatja terhes és hálátlan működését, mely oly nagy hasznokat hajt nemzet i történelemtudományknak, méltán megérdemelné az elismerést, részvétet s ez által a buzdítást és jutalmat.

H. Kálmán.

A Vesuv tetején.

Vége.

Pompejít, mely romváros a Vesuv dél-keleti oldalán terül el, s Porticitől mintegy két mérföldnyire esik, delután egy negyed ötkor vaspályán elértük. A rendelkezésünkre előállított vezetőül ezelnk kivihetősége iránt tudakozódván, ő azt azon esetre, ha őt lóháton követni bírjuk, lehetségesnek állítá. — Utitársam az őszvértrappra emlékeztetve sietett kijelenteni, hogy ily magas áron nem kíván eljutni az igéret földére, s ulvariasan kifejezve fájdalmát, hogy velem ezen kirándulás gyönyöreit s fáradalmait meg nem oszthatja, az érdekes romváros labyrinthusai felé tartott, én pedig a kis lovaival mihamar előállított vezetőm után a hegy felé vágtaték. Tíz perc múlva elértük Bosco városát. A városból kiérve, hozzáuk két az uton szembe talált izmos olasz csatlakozott s lovaink farkába kapaszkodva sebes futásban követek benünket. Miután vezetőmmel kötött alkum az irányban postozatokat nem tartalmazott, tudakoztam e kisérőt ezéjü felől; vezetőm azonban mosolyogva utalt a tetőre s felvilágosítást adni nem akart. Megvallom, hogy mosolyában teljes egyedüliségemben, minden fegyver nélkül s megemlékező Budeker figyelmeztetésére, mely szerint a hegységeken nem tanácsos magáosan utazni, nem lettem teljes meggyugtattat, annál kevésbé felvilágosítást, azonban gyávának látszani sem akarva, felhagytam a további kérdézősködésekkel s sorsomra bíztam magam. —

Utunk a város feletti gyümölcsös s szőlős kertek közötti tekervényes utakon vezetett fel. Mindennél dus déli növőnyezet. A nap e delutáni órákban is égetően küldé le sugarait ezen meleg kebelbe. —

Kiértünk rövid időn aztán ismét az enyészet honába. A hegy ezen oldala azonban egészen más alakzatu mint tulnan; a kitörések lávái már 300 év óta folyton a tulsó oldalon ömlöttek le, s ide csak a láva hamu végtelen tömege szóródott alá, mely homok tenger az alantabb láva területeket több önyi vastagságban elborítá. — Kis lovaink arasznyira, sülyedeztek e nehéz homokba az izzadság tájékozva szakadt róluk, de azért a legbámulatosabb könyűséggel s fáradhatlanul haladtak e meredek-ségeken felfelé, a két olaszt is folyton huzván magok után.

Hat órákor egy láva köből rakott fedél nélküli házikóhoz értünk, melybe vezetőm lovait, mielőtt azokról a tájéket egy erre használt élelen késsel leszedte — bevezette s a küszöb helyére egy nagy lávadarabot hegerített.

Ezután gyalog folytattuk utunkat oly meredekségen, hogy annak megmászását csak a mély s nehéz homok nyújtotta biztos támasztette lehetővé. Ebben azonban a gyaloglás fellelte nehéz s az ember minden erejét igénybe veszi. Pihenni nem volt már idő, vezetőm folyton siettetett, erőm mindinkább laukadott.

Izmos olaszaim ekkor előállottak, s egyikük egy kétmarkolatu fadarab közepén megerősített szíjjat vetvén hátán keresztül, a markolatot kezembe adta, s huzott felfelé, míg a másik hátulról tott. A fáradságos gyaloglás ekként a legkellemesebb lépegetéssé változott. Egészen megarákoztam ekkor olaszaim gyakorlott erőjével s szívesen viselém azon pár franknyi kőfönbözetet, mit jutalmazásuk igényelt. —

Másfél óra múlva fenn voltunk végre a tetőn. A két olasz visszamaradt, mi pedig szelid hajlásokon át közeledtünk a hegy közepén bemélyedő kráterhez. A rövid időközökben ismétlődő s már távolabbról is hallott tompa moraj mindig fokozottabb dördüléssé változott s megrengeté lábunk alatt a földet. Csak hamar érzők a kráter veszés lehelletét is. Az egyes durranások alkalmával kitoduló kengőz ugyanis megtölti a kráter környékének légkörét s a belégzésre alkalmatlanná, fojtóvá teszi. Azonban a kráter moraja s a belőle kitoduló kengőz nem felt meleg gözkör az alantabb hőmérsékű felső levegővel összevegyülve, folytonos forgó szelet idéz elő, mely helylyei közel eltereli a veszés kengőzét. Csak ezen egyes alkalmak felhasználása mellett juthatni ez időszorint a kráter közelébe. Figyelmeztetett erre vezetőm s megmutatá a sziklaormot, honnan úgy az al-

itteni tartozkodása alatt bővelkedni fog koszoruk, lobogók világítás és „hoch“ okban az kétségtelen!

Ez az itteni nép kiegészítő jellem alkathoz tartozik mely minden érdekeseb eseménynel nyilvánul...

A salzburgi találkozást oly nagyzerű hegyikivilágítással ülték meg, melynek elragadó pompája leírhatatlan. Ezuttal fényben uszott osztrák Untersberg is.

A közönség várakozása Wilmos császár idejövetele iránt meghiusult...

S ha majd kifogynak az élénkseget keltő alakok, akkor meggint elnevelhetjük szomoruan, hogyan szállítja el naponta ötször a vonat az ismerős arczokat s mennyi keves ajakat hoz helyébe...

A gyengébb mellűek már augustus végén elfutottak az eles hegyi leg elől, pedig a szeptember, az itteniek állítása szerint emberi emlékezet óta nem volt oly tartósan szép, mint ez idén... s ahg hagyta még el valaki meghittottság nélkül ezeket a regényes hegykoszorukat, mik felősi tolettőkben is elegendő tanuskodnak arról mennyire érdemes volt ide járni ez idén 5000 vendégnek s mily jövője van a meg csak 25 éves turdó helynek!?

Ruzsicska Kálmán.

Gróf Thurzó Kálmán.

Történeti beszély.

Moorland után írta

Soltész Agost.

(Folytasás.)

II.

A gróf Kassán Giskrának adatott át, ki őt saját lakában elhelyezvén, előzekeny bánas-

moddal s ápolással vette körül, s megengedte, miszerint a gróf mindent, mire kényelmét illetőleg szüksége van, Homonnáról elhozathasson, egyszersmind tudósítván Kálmán nagybátyján, miszerint uokaoácsesük bekeháborítás végett nala fogságban tartatik, és csak azon feltetel alatt bocsátja őt szabadon, ha elegendő kezesség biztosítatik arra nézve, hogy jövőben a Drugethek Giskra ellenében minden ellenséges cselekedettől tartózkodni fognak.

A kezességnek aoban kellendett állani, hogy a grófok a homonnai várba Giskra megasztó őrseregét elfoglalják, és hogy Kálmán Giskra sógorúját, a 16 éves Wronow Máriát, nőül vegye.

De a grófok ezen feltételek nyilvánítására azt felelték, hogy ők Giskrával, egy rablóbanda vezetőjevel, semmi alkudozásba nem bocsátkoznak; mivel vele összeköttesben lenni nem akarnak; hanem vagy az országgyűlés határozata vagy a fegyverek katalma által fognak uokaoácsesük megszabadítására közreműködni, ki feletti, ha netan vetkes, az ország magúnsai fognak iteletet hozni, nem egy oly törvényt, melyben zendülők elnökölnek.

Giskra, ki ezen eseményt előre gyanítá, nem változtatta meg Kálmán iránti bánasmódját, remeiven hogy ha alkalmat nyujtand neki a Wronow Máriavál gyakoribb találkozására, teleri ezelt. Giskra, kinek Hunyadiak napónapra növekvő hataima, nagy aggodalmat okozott, kellő időben akart gondoskodni, hogy néhány előkeio nemcs csaladdal közeli viszonyba lépjen; mertis minden aron azt akarta, hogy Thurzó, sógorújével házasságot kössön. Jól tudta, hogy a gróf helyzete ezéjének kivite-ére legalkalmasabb, s mivel ismerte Marosseny ellenszenyvet iránta, s azt is jól tudta, hogy Pellert Marosseny leányát szandékozik nőül venni, — ezeket, kik mindketten saját érdekében működtek, csak mint eszköz gyanánt szolgáló sakk-figurákat használta fel a csatában,

melyben Kálmán sebet kapva fogolylyá lőn. De a hőst szenvedélyük tüze megva kitván, önkénytelenül idegen kéz eszközeivel törpültek.

Kálmán tizennyolcz hét lefolyása alatt mig sebeből egészen felgyógyult, naponta találkozott Máriával, de mig Giskra s neje iránt bizalmatlanságot érzett, addig a 15 éves hölgy iránt elválasztó idegenség tölté be kebelét.

Giskra elég éles látással bírt a dolgok állásának felismerésére, de még sem akart azok közzé tartozni, kik elkészített tervöket az első előre nem látott akadálnál abbahagyják; az ő elve volt: czeélhoz minden áron!

Ezen elvtől vértelve, bár meggyőződött, miszerint tervének valóítására az eddig használt mod nem alkalmas, nem mondva le erős szandékaról, melyszerint sógorúját Kálmánnal megkedveltesse, — egészen más eszközhöz fordult.

Midőn ugyanis Kálmán Kassára került, Giskra a hatóságot felelőssé tevő a fogolygróf biztosságáért, mivel ismerte Marossenynek irányi fektelen gyűlöletét, melynél fogva őt láb alól eltoni akará. De mivel ezen szabály már nem volt czeleszerű többé: a hatóságot a felelősség terhétől felmentette azon hozzáadással, hogy a fogoly felett ezután ő maga fog örködni.

Marosseny, ki Thurzó halálát már régóta elhatározta, ez által új hatáskört nyert, Pellert peag, ki azon a napon, melyen az utolsó Thurzó lélekzeni megszűnik, Marosseny leányának kezét volt magnyerendő, — új reményt táplált.

Giskra, ki mint katonai és cselazóvő egyaránt tehetséggel bírt, mit sem tett félig, a mit elkezdett, be kellett végeznie.

A grófot tehát Wronow Mária felügyelőtére bizta, s elrendelte, hogy nélkülözhető emberei közzül egyik őt mindig szemmel tartsa, s ha a szabadba megyen, kövessse, szükség esetében neki segédkezet nyujtandó.

Giskra jónak vélte neje segedelmét és

tunk működ mint a közv öble élénk t nem volt tö teli lehellete a szánkhoz az orom fel tésére. Reán fojtó hatassa a kráter öry lég mind ki tek mind ré tel kedveseb tünemény lá jelözetet vé volt, határoz vve habozá idő, sőt besz magával fut mulva ott ál jan az elenk

A neha elegendő vol ne feledjem

Velünk lenyugodott

az alattunk tulsó falakra öl átmérőjü

még mérgese melyben foly működését, k közelebb hol

tunk alig 100 kedő s ujabb 5-6 öl átmér

gás és siterg magával hoz vát melyet re mesen s kö

Egyszer a léget s nye levő aya k sahoz hasonl szeres perze

(melyet a b kráter oldal másba ütődé

ban a kráter eső borítja.

A term nyilvánulásá zetében meg

knek az őri szintén össz kerestünk eg

a közápor e szerencsére ban hullott

meghagyta l, es mod ált gatartást szí

összecaküvés Giskrá

zott, melyek nemtelensége lényel bíró e gonosz tettr

Jól tud látánu nő, m val rokonsze legalkalmasa

szóvnybe, k kellendett le

De bár a gondviselé remény-vára

Thurzó nem egyszer nap delutáni

hályról nev lenlevők figy

lom egyik s zékony gon merüljön.

A gróf dent elfeled Midőn

lom üres vo is menni ak lyet máskor

rás perczbe kek közül k mellett kelle

szépségü 17 ról meglátó ság van előt kezdé érezni

lyon kitöről relem költész éreze, mint

tunk működésben levő s látát eresztő kráter, mint a közvetlen előttünk levő anya kráter öble élénk táruland. E szikla orom hozzánk nem volt több, mint száz lépésnyire. — Egy teli lehelletet véve s kendőnkét szorosán orunk s szánkhoz szoritva, sebes lépéssel haladtunk az orom felé, figyelve a kerengő forgószél érintésére. Reám azonban ezen szélhozta lég is oly fojtó hatással volt, hogy 50 lépés után, midőn a kráter örvényéhez mindig közelebb jutva a lég mind kiállhatnabb s a felhangzó bődületek mind rémesebbeké lettek, kezdtem az életkedvesebbnek tartani e borzasztó természeti türemény látásánál s egy kedvező széllel teli jelözetet véve, mely a visszajutására elegendő volt, határozatlanul megálltam. Vezetőim észre véve habozásomat, miután tanakodni nem volt idő, sőt beszélni sem lehetett, karon ragadva magával futni kényszerített s pár másodperc múlva ott állottunk a Vesuv legmagasb pontján az élénk tatóngó mélység felett.

A néhány másodperc míg itt időztünk elegendő volt arra, hogy a látottakat soha el ne feledjem.

Vélünk szemközt a tenger mélyébe épen lenyugodott nap utolsó viszsugarai bevilágíták az alattunk levő szikla falakat, majd erről a tulsó falakra visszavetítve, a körülbelül 100 öl átmérőjű öblös kráter sárga vöröses színét még mérgeesebb színőberbe öltözteté; alant a mélyben folytatórtó zugás árulta el a vulcan működését, melyet az csapkodó forgószél hol közelebb hol távolabb hordozott. Jobbról alattunk alig 100 önyire a hegyoldalból kiemelkedő s újabb időkben kráterre formálódott alig 5-6 öl átmérőjű szikla csucsból mérges huhogás és sístergéssel pompás füstoszlop tört fel, magával hozva az iszonyu mélyből az izzó látát melyet reggeli kirándulásunkkor oly kényelmesen s közelebről szemlélhettünk. —

Egyszere roppant dőrej rakodhatja meg a léget s nyomban utána a közvetlen előttünk levő anya kráter mélyéből a lőpor ellobbanásához hasonló fehér füsttömeg vetődik ki ezerszeres perczezés és pattogás zajától kísértetve (melyet a hang és gőztömeg hálása által a kráter oldalfalától elszakított kövecek egymásba ütődése okoz) s a harmadik pillanatban a kráter egész környékét sűrű kavics s kőeső borítja.

A természet hatalmának ily nagyszerű nyilvánulásával szemközt, őparanyiságom érzetében megrendültem s vezetőmmel együtt, kinek az óriási hang és légrázkodás hallatára szintén összecusoklottak térdjei, sebes futással kerestünk egyszerre ösztönszerűleg menedéket a kőzapor elől, mely a következő perczben szerencsére reánk csak apró kavicsok alakjában hullott vissza a magasból —

Biztos helyre érve monda vezetőm, hogy a júliusi kitörés óta most először tesz látogatást öreg atyjánál, mint a krátert nevezni szokta s nem hitte, hogy az még mindig ily haragosan beszél. Mondá továbbá, hogy épen azon csucson alattunk honnan 1854 ben bár akkor a hegy nem dolgozott, egy J. Delius nevezetű hollandi utazó a kőngőztől elszédítettve alábukott. —

Rövid félórát időztem még a hegycsucson elmerül e a körülöttem elterülő felséges panoráma szemléletébe; miközben a nap végkép lenyugodott. Szemközt velem a tenger távolában Kapri szigetének ködös alakja mutatkozott az alatta elvonuló tűzvonal jelezve a sziget hasonnevű városát, jobbról Nápoly kaczerkődött a tenger tiszta tükörében, mely a szép királyné bájos természetét híven visszaülta, annak lénypompáját megkétszerezte; — tovább folytatól S. Giovanni, Portici Resina, Torre De Greco és Anunziata virágzó városok sűrű csilárai toldák meg a tengerből egész hosszán végig nyuló pompás fénykarajt, melyhez a tág völgy öln köröskörül elszórt villák s kertlakok fénybogárként tündöklő mései oly kiegészítő képet adtak, mintha csak az egész vidék ünnepest dísz öltött volna magára a háborgó vulkán kiengesztelendő, mely tüzes füstoszlopával messzeható világot terjesztve büszkén nézett be a lábait nyaldosó nyugalmas tenger sima tükörébe. —

Erzém e látványnál a nápolyi matróz ama jeiszavának igazságát (Vedi Napoli, e poi mori!) (Lást Nápolyt s aztán halj meg!)

Szappan-buborékok

Gereselyi Auréltól.

I.

Egy pataki diák egy vidéki vendéglőben nagyon sokat beszélt az ő sokoldalú képességeiről, úgy hogy végre egy vendégnek a türelme elfogyott s meglehetősen nyersen így vágott a kérkedő szavába: „Most már eleget hallottunk mindarról, a mire ön képes; mondjon nekem amie egy olyan dolgot a mire nem képes és én jót allók érte, hogy arra meg én vagyok képes” — „En?” szolt az ördögborida: „Hát bizony én nem vagyok képes számiáma! megfizetni, és igen örvendek azon, hogy uraságod erre képes” Egetrendítő kacaj közt felélt meg a vendég a diák várakozásának.

II.

Egy irhoni egy hirtelen haragu skóttal egy ágyban aludt, s meztelen lábát a takaró alul kinyújtá. Ezt észre vévő egy a szobában lévő angol s gyorsan az irhoni lábára egy sar-

kantyt kötött, melyet annak csizmájáról vett le. Az irhoni álmában lábát ismét a takaró alá húzta, s a sarkantyúval a skótot megkarczolta ki erre felébredett és az irhoniak egy hatalmas nyaklevest adott. — „Miért ütöz te engem?” — „Mert sarkantyúval megkarczoltál” — „Hogy lehet az miután, én csupasz lábbal fekszem az ágyban?” — „És mégis úgy van, nézz ide!” — „Valóban igazságod van, az ostoba hausknecht a csizmat lehozta a lábomról és a sarkantyt rajta felelte.”

III.

Saphir a híres satyrius a szerelmi esőket és a szerelmi esküt a levelpecsétet hasonlítja össze. Mindakettőt forron nyomják és hidegen törlik meg az emberek.

IV.

Egy nagyobb magyarhoni városban egy utazó egy szabónál egy öltözéket rendelt meg, de kiköté, hogy a legközelebbi éjen át kell el készülnie. A szabó alázatosan és fájlaton nyilvántá, hogy bár külföldben ilyen gyors munkát nagyon gyakran és jól szokott készíteni, ma ezt tennie lehetetlen, miután ez estére minden inasa és legénye ingyen színházi jeggyel van ellátva, hogy az igazgató urat kihívják.

V.

Nagy Frigyes egy napon egy községi iskolát látogatott meg. Az iskola fejedelme fejbőlítással üdvözlé őt, s fővegét fején hagyva tovább tanított s csak egy kis idő múlva bocsátá el a gyermekeket. Aztán azonban levéve a kalapot fejéről, mélyen meghajolt a király előtt s így szolt: Bocsásd meg felséged gorombaságomért, deha a fiuk tudnák, hogy van még valaki a ki felettem áll, akkor csakugyan lehetetlen volna kijönnöm velök!! —

Tárogató.

(Helyi, megyei s vidéki újdonságok.)

Lapunk a mai számtól kezdve, a nyomda berendezése folytán minden pénteken reggel fog megjelenni.

(1) Ismét tűz volt tegnapelőtt a malom-utezán. Nyomárkay Károly kocsmaháza gyuladt ki d. u. 2 órakor, valószínűleg vigyázatlanság folytán, s azonkívül még egy más ház is elhamvaszott. Ez alkalommal ismét éreztük egy rendes tűzoltó egylet hiányát; mert bár az oltás körül kifejtett buzgalomról nem panaszkodhatunk, de a tömördek illetéktelen és okatlan rendelkezés nem csak zavart hanem egyeseknek nagy károkat is okoz, részint a födelek megbon-

meghagyta nevének, hogy a gróf bizalmát eszé-les mod által megnyerni iparkodják, oly magatartást szinlelven; mintha vele f rje ellen összeaküvébe akarna bocsátkozni.

Giskráné azon női természetekhez tartozott, melyek maguktól nem mernek ugyan nemtelenséget elkövetni, de velök szemben fölényel bíró egyének vezetése alatt, készek a gonosz tette.

Jól tudván tehát a máskülönbben éles belátású nő, miszerint a gróf férjének titoknokával rokonszevev, s őt barátilag szereti, — ezt legalkalmasabbnak gondolá arra, hogy a csel szövénybe, melynél fogva nővérenek grofnének kellendett lennie, bevonja.

De bár mily finomul volt a háió elkészítve, a gondviselés támasztott eseményt, mely Giskra romény-várát lerombolá.

Thurzó ugyanis, ki Mária tudta nélkü nem egyszer kiment a városba, egy bizonyonap delutáni órájában meglátogatta a sz. Mihályról nevezett templomot,*) s nehogy a jelenlevők figyelmét magára vonja, a kis templom egyik sötétes helyére vonult, hogy változékony gondolataiba egész nyugodtsággal elmerüljön.

A gróf az áhitat e magasztos helyén, mindent elfeledett, mi véle történt.

Midőn lelki merengéséből kibrúlt, a templom üres volt, az ajtóskodók eltávoztának, ő is menni akart; feltéven magában a szent helyet máskor is meglátogatni. De a távozni akarás perczeben egy női alakot vett észre a székek közül kikelni. A meglepő alaknak a gróf mellett kellett elhaladnia, s ez alak egy csodaszépségű 17 éves hölgy volt, kit midőn közelről meglátott, alig tudta, álmodik-e vagy valóság van előtte? Azt az egyet azonban tisztán kezdé érezni, miszerint az anyagi arcz, mélyen kitörölhetlenül szivebe vesődött, s a szerelem költészeti erejét nála életre költé; úgy érezte, mintha test- és lélekben ujja született

volna; ugy látszott neki, mintha körülötte sötét ej lett volna, s mintha a nap számtára csak most kezdett volna sütni, igen, mintha idegen, szebb világba pillantott volna, honnan boldogságának fényes csillaga ragyog feléje.

Hanem az ifju hölgy is, ki nem gondolta, hogy kivüle még valaki jelen legyen, észre vévén a deli szép fiatal ember megzavarodottságát, rögtön mintegy varázserőtől lebilincselve, mozdulatlanul állva maradt, nem titkolhatta el meglepetését; ugy képzelte, mintha egy arczot átna, mely a tuvilágból jelent volna meg, hogy, emlékébe idézzen egy képet, melyet látott melyre sokat nézett, s mely nem volt más, mint azon kép, mely Thurzó Istvánt ábrázolta, midőn Kallinger Helenával jegyet vált. E kép a hölgy birtokában volt, melynek szemléletén gyakran édes képzelmebbe merült. S midőn most megpillantá Thurzó István arczának szép mását, érezni kezdé, hogy ez azon arcz, ez azon ifju ember, ki a keblebeni ürt betölteni képes lenne.

E véletlen jelenet két rokonézelümü kebelnek néma találkozásza s első üdvözléte vala.

A szép ifju hölgy igéző szemei pár pillanatra az ifján nyugodtak, aztán ártatlan pirtól elborított arczczal az ajtó felé tántorgott.

Midőn a hegyek mögé szálló nap még néhány aransugárt lövelt a láthatárra, a hölgy nem egyszer gondolá, hogy bár látott ideálját elveszte, de — nyert egy szívet.

Kálmán nem követte a hölgyet, hanem lakára ment, hol most már minden oly szük volt neki, a falak mintha ledőléssel fenyegették volna, sehol sem talált nyugtot, miertis ismét a szabadba ment.

Még nem volt messze, midőn az est sötéteben tompa zajt hallott, s e perczeben egy kendő borult fejére, s kezei erősen megragadtattak; mire egy dőfést érzett oldalában, aztán sebes lépteket hallott és — csönd lett.

Midőn a kendőt fejéről leemelé, szétnézett, de az éj sötétsége miatt kit sem látott.

Alig tett pár lépést, oldalában mindinkább növekvő fájást érzett, s midőn a dőfés helyét megtapogató, meggyőződött, hogy véres sebet kapott. Már közel volt az ájuláshoz, midőn egy hang nevé emlité, mely hang ismeretlennek látszott előtte, de lelke még is azt sugá, hogy e hang még sem egészen idegen, s mily meglepő öröm! — az őt átkaroló alakban szive eszményképét, a templomban látott hölgyet ismeré föl, ki mintha a gondviselés által örangyalul küldetett volna.

Ez után a megsebzett gróf eszmélet nélkül rogyott össze.

Mire szemeit felnyitá s eszméletét vissza nyere, ágyában találta magát s Petróczy barátja ült mellette, ki a történeteket neki cibe-szélé.

Az orvos kinyilatkozatá, hogy mivel a seb nem mély, nem is veszélyes. Hogy pedig a seb nem lett mélyebb, ez Petróczynak volt köszönhető, ki a grótot esti sétájában távolról követte, és midőn észre vévő, hogy két ismeretlentől megtámadtatott, rögtön segélyére sietett s ép azon perczeben érkezett a helyszínerre, midőn az egyik dőfésre emelé kezét melyet Petróczy legott megragadva meggátolta a haláldőfést.

A titoknok megjelenésére az orgyilkosok olereszték az ifjut s ő reá rohantak, de elég bátor volt kirántott kardjával magát és a grótot megvédeni mire a két jó madár a sötétben kerekelt oldott. Petróczy utánok futott, de ezek elég ügyesek valának magukat szemei elől elrejteni.

Petróczy az orgyilkosok egyikében Marossenynt vélte fölismerni.

(Folyt. köv.)

tása, részint pedig a szomszéd lakók tulajdonainak szerete szét hurcolása által. Ilyenkor igen sok a rossz lelkű ember, ki a kézség és buzgalom köpenye alatt tolvajlasi szándékot rejteget, s alkalmat találván azt végre is hajlja. Így vészott el e tüzesetnél Payzoss Andor barátunk nejének több értékes ruhaneműje s mindezeideig meg sem került. Mindkét leégett ház biztosítva volt.

(!) **A fertőztelenítéshez.** A minap egy kosszu ujlonsági cantatében megénekeltük az eljárást, melyet az itteni hatóság, a kolera járványra vonatkozó belügyminiszteri rendelettel szemben gyakorol, s azt hittük: hogy a közönyösség, vagy ha úgy tetszik hanyagság nyilvános megrovása után, mégis csak következni fog valami szigorubb intézkedés. Dehogy! Tegnapelőtt a Kazinczy-utcán a nyomdáiig menve, csak egy dögölt tyúk s egy dögölt macskában botlott meg lábunk, melyek oly kényelmesen aludták zavartalan örök álmukat a járdaszélen, mint megszemorodott gazdáik a hajnalit, a paplanos gyon, amennyiben ez indian eljárás miatt a kegyeletes rendőrség őket meg nem háborítá. A legutolsó faluban is van annyi tisztaság iránti érzék: hogy az elhullott állatokat a faluvégen levő valamely árokba hurcolják, míg nálunk az utcákat tartják oly obligát szemétdombnak ahol minden hulladék legilletékesebb helyét találja. Nem egyszer láttuk már: hogy boltokból a szemetet ide seprik, valamint a dinnyehajakat s

sans géne ide hajigálják anélkül, hogy az illeték magukra idéznék Jupiter menyköveit. Fogadni mernénk bármibe: hogy hazánkban az első kolera esetet (ha csak kedvezőbb viszonyok nem állnak be) városunkból fogjuk jelzeni.

(!) **A magyar történelmi társulat tagjai.** Leleszről tegnap városunkba érkeztek, s rövid itt mulatás után, mely alatt a megyei levéltárat futólag áttekinették, — kiindulási pontjukra, Kassára utaztak.

+ **Lapunk** mai számához van mellékelve a borsodmiskolczi kölesönös kibazasító-egylet zempléni ügynökének Némethy Menyhértnek, jelentése, melyben is a. t. közönség tudomására juttatja működésének megkezdését. E közérdekű egylet mindenestre megérdemli: hogy az abba belépés által a közönség részéről határozottan támogattassék, mely tekintetben a nevezett ügynök mindenkinek készséges felvilágosítást ad.

(!) **Honvédeink** tegnap reggel 6 óra tájban elhagyták városunkat részt veendő a miskolczi dandár, majd 24 és 25-én a Vác vidéken tartandó közös hadgyakorlatokban, mely József főherceg és Gablenz altábornagy hadtest parancsnoksága alatt összesen 34 zászlóalj, 20 lovas század, 48 ágyú és 16 szörő lövegéből fogállani.

A sárorpataki népbank 1871. évi augusztusi havi üzletforgalmának kimutatása. **Berétel.**

Julius 31-én pénzkészlet 10321 ft 33 kr. Egész részvényre 50 kr. Havi részvényre 2290 61 kr. Adósság befizetés 92966 ft. Kezelés és vegyes 2691 ft. 32 kr. Egyesek betéte 6% 8038 ft 79 kr. Tartalék alapra 14 ft. Összeg 116372 ft 5 kr. **Kiadás** Kamatra kiadott 104134 kr. Kezelés és vegyes 308 ft 90 kr. 6% betét visszafizetés 10459 ft 58 kr. Ennek kamatja 207 frt. 13 kr. Kölesön kamatja 8 ft. Pénzkészlet aug. 31-én 1254 ft 44 kr. Összeg 116372 ft. 5 kr.

vidéki hírek. Gr. Szirmay Ignác, sáros-megyemakoviczai kerületi képviselő a közelebbi napokban Gallieziában meghalt. — B. Sztójka Béla f. h. 3-án kelt egybe Várady Kamilla k. asszonnyal M. Szigeten. A nászünnepe mint a „M-s” jelzi, dalban zenében, táncban örömben a minden más élvezetben oly gazdag volt, hogy s legmagasabb várakozásokat is túlhaladta. — A viski fődő oly elhagyatott ronda állapotban van, hogy a vendégek nagyjából részint mind ott hagyták. A szobák évektől óta nincsenek meszelve, minek folytán a poloska tenyésztés virágzásnak örvend. Vajjon mit szolt hozzá Kerkapoly? ki tudunkkal legközelebb ezen kincstári uradalmat is megtekinté. — Hod-Mező-Vásárhelytt „Káromkodás ellen egylet” alakult s alapszabályait a belügyminiszterumi már megis erősítette.

KOLENER JÓZSEF,
kiadótárs.

IFJ. FARKAS LAJOS,
szerkesztőtárs.

BORÚTH ELEMÉR,
felelős szerkesztő és kiadótulajdonos.

HIRDETÉSEK.

Árverési hirdetmény.

A n.-mihályi kerületi kórház alapot kezelő megyei küldöttség részéről közhitértéttetik: hogy N.-mihály városában a fő utcán fekvő, s említett kórház alap tulajdonát képező bellhely 1871 évi október hó 10-én d. e. 10 órakor N.-mihályban a városházánál nyilvánosan elfog árvereltetni.

Az árverési feltételek a n.-mihályi járás fősolgabíróóságának irodájában bármikor megtekinthetők.

Kelt N.-mihályban 1871 évi szeptember hó 9-én.

Szirmay József,
küldöttségi elnök.

HIRDETMEY.

A „DIANA” türdőkert vendéglője január 1-től három egymásután következő évre bérbe adatik.

A bérleti szándékozók alulírottánál jelentkezzenek,

S. a. Ujhely, sept. 5 1871.

Szentgyörgyi József.

Hirdetmény.

Alulírott a „Magyar Korona” című vendéglő étkező helyiségét kibérelvén, tisztelettel értesíti a nagyérdemű közönséget: miszerint minden kitelhető erejét oda fordítandja, hogy e tekintetben a legkövetelőbb igényeknek is pontosan valamint jutányosan megfelelhessen.

Burger Andras,

„Apis” állatbiztosító bank Bécsben.

Az aluljegyzett igazgatóság tisztelettel jelenti miszerint Abauj, Borsod, Gömör, Sáros, Szepes, Torna, Ungh, és Zemplén megyékre szóló és S. a. Ujhelyben székelő vezér ügyvezetését, Schön testvérek s. a. ujhelyi bejegyzett kereskedő czégre ruházta. A nevezett czég jogosítva van biztosítási — szerződéseket kötni, és ezekről Grünfeld Ignác ottani vezérügynökségi titkárunk név aláírásával ellenjegyzett biztosítási kötvényeket kiállítani

Bécs, 1871. évi augusztus havában.

„Apis” állatbiztosító bank

igazgatósága.

A fenti hirdetményre vonatkozvz, felhivom a t. cz. földelurakat, földmivelő, és haszonbérő urakat, miszerint marháikat biztosítsák, ez ügyben további felvilágosításokkal készséggel szolgálunk.

Felkérjük egyszersmind azon urakat, kik tőlünk ügynökségeket vállalni hajlandók, miszerint ajánlataikat mielőbb hozzánk beiktatni sziveskedjenek.

Grünfeld
titkár.

„Apis” állatbiztosító bank
s. a. ujhelyi vezérügynöksége
SCHÖN TESTVEREK.